

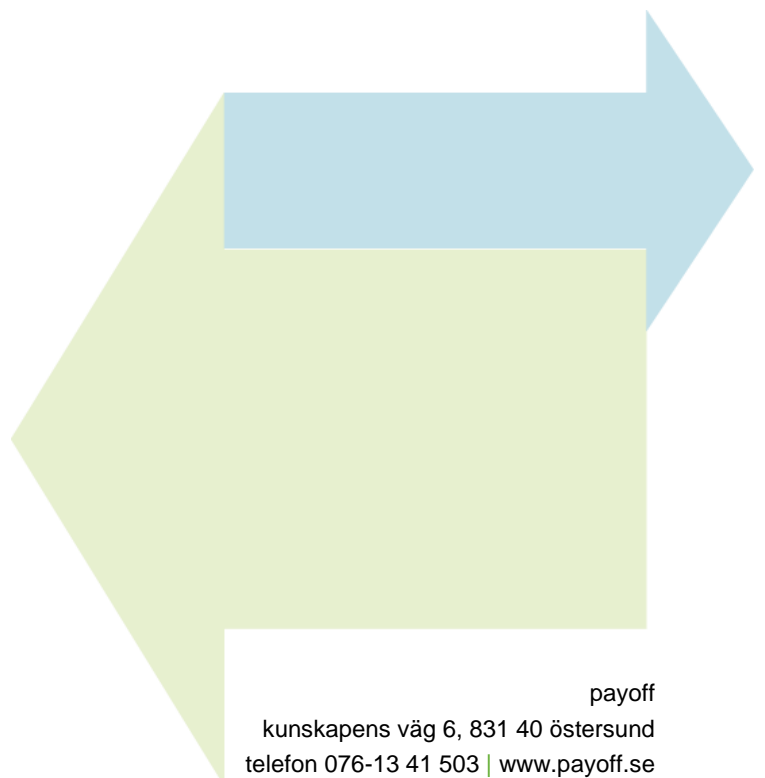

Utvärdering av sociala investeringar

Samhällsekonomisk utvärdering

Insats Trampolinen

Trollhättan, 2014-07-02

payoff
kunskapens väg 6, 831 40 östersund
telefon 076-13 41 503 | www.payoff.se

Innehåll

Sammanfattning.....	4
Inledning.....	6
Bakgrund och förutsättningar	6
Målgrupp.....	6
Syfte och mål.....	6
Samordningsförbundets övergripande syfte.....	6
Trampolinenens resultatmål.....	6
Mer information om Trampolinen	7
Avgränsningar och antaganden	7
Rapportens struktur	7
Insatsens klassificering.....	8
Ekonomisk analys	9
Samhällsekonomisk potential och verkningsgrad.....	9
Begreppsförklaring	9
Potentialens fördelning på produktion och real resursförbrukning.....	10
Intäkter	11
Kostnad	12
Resultat/lönsamhet – alla deltagare	13
Samhället som helhet	13
Kommunen	13
Regionen	14
Arbetsförmedlingen.....	14
Försäkringskassan	14
Staten totalt.....	14
Individerna/hushållen	14
Känslighetsanalyser.....	14
Känslighetsanalys 1.	14
Känslighetsanalys, 2	15
Jämförelser med likartade insatser.....	16
Jämförande värden	16
Sammanfattning av den ekonomiska analysen	17
Socioekonomisk analys	18
Slutsatser, sammanfattning och diskussion	20
Bakgrund.....	20
Sammanfattande diskussion.....	20
Slutsats	21
Bilagor.....	22
Bilaga 1	22
Presentation av insats Trampolinen.....	22
Bilaga 2.....	24

Kompletterande tabell, samhällsekonomisk utvärdering	24
Bilaga 3.....	25
Metod	25
Bilaga 4.....	28
Vad är NyttoSAM?	28
Bilaga 5.....	30
Beskrivning av konstruerade typfall.....	30

Sammanfattning

Under denna rubrik redovisas de ekonomiska resultaten i korthet. För utförligare presentation och redovisningar, se kapitel 3, Ekonomisk analys, samt kapitel 4, Slutsatser och diskussion.

Insatsens ekonomiska aspekter har beräknats utifrån två tidshorisonter, på kort sikt (ett år) och på medellång sikt (fem år).

Alla beräkningar bygger på fem typfall kring vilka övriga 19 deltagare (totalt 24 st.) fördelats ut. Typfall 1 och 2 "innehåller" fyra procent vardera av deltagarna, typfall 3 innehåller 23 procent, typfall 4 innehåller 19 procent och typfall 5 innehåller 50 procent. Vidare är själva beräkningarna genomförda så att alla variabler (intäkter, kostnader, lönsamhet etc.) redovisas som ett genomsnitt av alla 24 deltagare. Anledningen till detta är just att beräkningarna bygger på en procentuell "viktning" av alla deltagare kring de fem typfallen. Trots detta redovisas extremvärden (bästa och sämsta) baserat på de enskilda deltagarna/typfallen, detta för att visa den spridning som finns inom populationen. Uppgifter om populationens sjukvårds konsumtion har inte samlats in på grund av att målgruppens karaktär förknippas med en mer eller mindre varaktig stabil sjukvårds konsumtion.

Resultaten redovisas dels för samhället som helhet, men även ur de inblandade aktörernas olika perspektiv. Dessa är:

- Kommunen
- Regionen
- Staten totalt
- Arbetsförmedlingen
- Försäkringskassan
- Staten övrigt
- Deltagarna
- Försäkringsgivarna

Resultat: Samhället som helhet

Som beskrivits ovan gäller resultaten uttryckta i kronor en "genomsnittsdeltagare" på kort sikt, dvs. under ett år.

- Intäkten är 56 080 kr
- Lönsamheten är -20 300 kr
- Återbetalningstiden är 17 månader.
- Verkningsgraden, uttryckt som utnyttjad potential i relation till tillgänglig potential är tio procent. Konkret innebär det att värdet av deltagarnas arbetsinsats ökat

med nio procent och att deras konsumtion/behov av vård, omsorg, handläggning etc. minskat med 31 procent. Allt räknat på ett års basis.

Resultat: Övriga aktörer

- För kommunen är intäkten 14 600 kr
- För regionen är intäkterna 9 500 kr
- Arbetsförmedlingen har en kostnadsökning på -90 200 kr
- För Försäkringskassan är intäkten 36 000 kr
- Staten totalt, dvs. Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen plus övriga effekter som påverkar staten, har ökade kostnader på -29 800 kr
- Deltagarna har i genomsnitt ökat sin bruttoinkomst med 57 300 kr

Denna rapport visar att om resultatet för deltagarna är oförändrat efter insatsens avslut, det vill säga att intäkterna består, är Trampolinen återbetalt efter 17 månader på samhällsnivå.

Trampolinen uppvisar mycket goda resultat för individernas upplevda livssituation på kort sikt och detta värde är minst lika viktigt att beakta som ekonomisk lönsamhet. Målgruppen som Trampolinen vänder sig hade haft en mindre chans att utvecklas inom ordinarie myndighet vilket berättigar Trampolinen som samverkansinsats.

Insatsen lönsamhet på 5 års sikt är 204 tkr för en genomsnittsdeltagare, omräknat till 24 deltagare blir detta en vinst för samhället med 4,9 miljoner kronor! Föranlett att deltagarnas situation förblir detsamma som vid avslut. Detta är endast för denna lilla grupp som ingår i studien från 2012 och Trampolinen startade redan 2008. Det är hela 126 deltagare som genomgått Trampolinen mellan år 2008 och 2013. Problematiken ligger i att finansierarna behöver lägga ut en större kostnad i början som sedan längre fram bringar intäkter år efter år.

De statliga sektorerna har en negativ lönsamhet både på kort- och medel lång sikt, men att kalkylera på enskilda sektorer kan aldrig ge en rättvis bild på ett arbete som ska gynna samhället som helhet. Enskilda sektorer visar bara hur vi organiserat olika ersättningar och arbetsresurser i olika budgetramar, samt hur vi dragit dessa gränser.

Trampolinen och samverkan bidrar således till att samhällets resurser används optimalt samt att samarbetet mellan olika organisationer kan utvecklas och förstärkas. Trampolinen har även lyckats implementerats in i ordinarie verksamheter och det är ett viktigt strategiskt resultat för ett samordningsförbund.

Inledning

Trampolinen är en insats i Trollhättan drivs som en myndighetsgemensam verksamhet för unga med funktionshinder i vårt område. Medverkande parter är Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och Trollhättans Stad. Trampolinen samverkansarbete utgår ifrån gruppaktiviteter och individuella insatser som syftar till att deltagare ska kunna bli självförsörjande. Möjlighet finns att delta upp till 1 år. Trampolinen startade som en insats inom Samordningsförbundet Trollhättan, Lilla Edet och Grästorp, men har med sitt lyckade resultat implementerats in i ordinarie verksamhet. Detta med viss stöd av förbundet under implementeringsprocessen. Trampolinen följs fortfarande upp av förbundet och använder det gemensamma framtagna system för uppföljning av samverkan, SUS.

Bakgrund och förutsättningar

Målgrupp

- Unga vuxna med funktionsnedsättning i åldern 20-29 år, som har behov av extra stöd för att nå arbetsmarknaden och som bedöms kunna försörja sig genom förvärvsarbete på främst "ordinarie" arbetsmarknad.
- Unga vuxna med främst nedsatta intellektuella, neuropsykiatriska eller psykiska funktioner.
- Unga vuxna som aldrig förvärvsarbetat och som är i behov av stöd från fler än en samverkande organisation.

Syfte och mål

Samordningsförbundets övergripande syfte

De insatser och aktiviteter som genomförs inom den finansiella samordningen ska syfta till att de individer som är i behov av samordnade rehabiliteringsinsatser skall uppnå eller förbättrar sin förmåga att utföra arbete. Rehabiliteringen är i detta sammanhang mycket centralt och kan ses som ett samlingsbegrepp för åtgärder av medicinsk, social, psykologisk och arbetslivsinriktad karaktär.

En central föresats är att den finansiella samordningen skall bidra till att samhällets resurser används optimalt samt att samarbetet mellan olika organisationer utvecklas och förstärks.

Trampolinenes resultatmål

Minst 40 % av avslutade deltagare når egen försörjning i form av arbete/studier

Minst 70 % upplever en förbättrad livssituation. För mätning används Trampolinenes framarbetade skattning av livssituationen.

Mer information om Trampolinen

Ytterligare information om Trampolinen finns på webben www.softleg.se

Avgränsningar och antaganden

Avgränsningar och antaganden i genomförandearbetet

Till följd av att studien genomförts på historiska data och tidigare deltagare så har vissa avgränsningar krävts. En viktig ståndpunkt var att kunna genomföra utvärderingen utan att störa i deltagarnas nuvarande situation.

Läs vidare kring dessa begränsningar i det detaljerade metodavsnittet i bilaga 3.

Avgränsningar i den matematiska modellen

För att klara av att bygga upp matematiska modeller och formler som ligger till grund för våra ekonomiska beräkningar har ett antal antaganden och avgränsningar, baserade på etablerad nationalekonomisk teoribildning, gjorts. Utan dessa avgränsningar blir sambanden allt för komplexa att beräkna och tolka. Läs vidare kring dessa begränsningar i bilaga 4.

Rapportens struktur

Rapporten är upplagd så att den inledningsvis redogör för klassificering av insats Trampolinen. Därefter kommer ett avsnitt som redovisar det ekonomiska utfallet. Där beskrivs inledningsvis insatsens samhällsekonomiska potential. Därefter redovisas de intäkter som skapats utifrån deltagarnas medverkan i verksamheten. I nästa steg redovisas de samhällsekonomiska kostnader verksamheten haft för deltagarnas medverkan. Slutligen redovisas lönsamheten i form av såväl payoff-tid som en kostnads-/intäktskalkyl på kort och medellång sikt.

Resultaten redovisas dels för samhället som helhet men även för övriga aktörer/sektorer som ingår i samhället; kommun, region, staten samt individerna/hushållen och försäkringsgivarna. För staten sker en särredovisning för arbetsförmedlingen, försäkringskassan och övrigt inom den statliga sektorn, ”övrig stat”.

För kommunen och regionen redovisas även intäkterna på kort och medellång sikt uppdelat i finansiella (bistånd och skatter) och reala (handläggning, utredning m.m.) effekter.

Hur lönsamheten påverkas av eventuella externa faktorer redogörs redovisas i två olika känslighetsanalyser.

I den sista delen i rapporten sammanfattas och analyseras resultatet.

I bilagor finns en presentation av Trampolinen, tabeller med detaljerad information för de olika nyckeltalen och slutligen avgränsningar och en kort presentation av metoden/programmet NyttoSAM.

Insatsens klassificering

payoff har tagit fram ett system för klassificering av olika samverkansinsatser/verksamheter. Det innebär att likvärdiga verksamheter klassas in i ett antal separata kategorier. Syftet med klassificeringen är att;

1. skapa krav på tydligare målsättning för verksamheten
2. möjliggöra jämförelser mellan likvärdiga verksamheter - hur bra är resultatet av vår verksamhet jämfört med likartade verksamheter?
3. underlätta lärandet av vilka åtgärder som leder till effektivitet och bra lönsamhet och, som i sin tur, möjliggör att vi kan satsa på bra åtgärder för kommande verksamheter och underlättar en eventuell implementering

Enligt det system för klassificering som payoff tagit fram tillhör Trampolinen klass T8. Kriterierna för att tillhöra klass T8 är följande;

Steg 1. Verksamheten är utvärderat med vår standardmetod (efterläge jämförs med förelägen). Detta kriterium har uppfyllts.

Steg 2. Verksamhetens mål är primärt att få in deltagarna i arbetslivet. Detta kriterium har uppfyllts.

Steg 3. Utanförskapet är relativt omfattande för deltagarna. Verksamheten har en potential per deltagare i föreläget på 572 000 kr. Detta innebär låg produktion och/eller viss resursförbrukning i föreläget.

Steg 4. Resurserna i verksamheten är medelstora. Verksamheten har kostat 76 400 kr per deltagare.

Ekonomisk analys

Den ekonomiska analysen är uppdelad i sex delar;

1. Samhällsekonomisk potential och verkningsgrad
2. Intäkter på kort och medellång sikt,
3. Kostnader för vidtagna åtgärder samt
4. Lönsamhet på kort och medellång sikt inklusive payoff – tid
5. Känslighetsanalyser
6. Jämförelser med likartade insatser/verksamheter

Den ekonomiska analysen är även sammanfattad i ett antal diagram som delvis redovisas i detta avsnitt och delvis i bilagor.

Samhällsekonomisk potential och verkningsgrad

I tabell 1 nedan framgår insatsens samhällsekonomiska potential. Med det avses vilket samhällsekonomiskt värde som på kort sikt - 12 månader - maximalt kan uppnås när insatsen startade, kopplat till de individer som ingår i utvärderingen. Ett fullständigt lyckat resultat innebär en verkningsgrad på 100 procent, dvs. att hela den i föreläget tillgängliga potentialen kunnat utnyttjas i efterläget genom projektets drivande.

Begreppsförklaring

Med tillgänglig potential i föreläge avses den potential som fanns att tillgå då deltagarna kom in i verksamheten. Potentialen är fastställd till det samhällsekonomiska värde som motsvaras av skillnaden mellan ett heltidsarbete med genomsnittslön minskat med värdet av deltagarens (eventuella) arbete vid ingång i projektet, plus den (eventuella) reala resursförbrukning i form av vård och omsorg som är kopplad till den enskilda individen vid ingång i verksamheten. För en individ som står utanför arbetsmarknaden och inte överkonsumerar vård eller omsorg utgör potentialen cirka 550 000 kr på ett år. Om alla deltagare skulle ha ett produktivt arbete på heltid och inte någon skulle vara i behov av stödresurser vore potentialen noll.

Potentialen = Ett heltidsarbete (genomsnittslön) – deltagarens eventuella arbete vid start i insats + real resursförbrukning (vård, omsorg för deltagaren vid starten)

Tabell 1. Sammanställningen visar projektets samhällsekonomiska potential i före- och efterläge samt projektets verkningsgrad

	Kort sikt
Tillgänglig potential i föreläge, varav	571 893 kr
produktion	555 860 kr
vård, omsorg och handläggning	16 033 kr
Faktisk produktion i föreläge	0 %
Faktisk produktion i efterläge	9 %
Utnyttjad potential, varav	56 080 kr
produktion	51 159 kr
vård, omsorg och handläggning	4 921 kr
Verkningsgrad, varav	10 %
produktion	9 %
vård, omsorg och handläggning	31 %
Kostnad per verkningsgrad	7 788 kr
Kvarvarande potential i efterläge	515 813 kr

Högsta potential på individ/typfallsnivå i Trampolinen var ca 604 000 kr. Detta är kopplat till en individ som i föreläget inte arbetade och som var i behov av vissa vårdresurser. Lägsta potential på individnivå var 503 000 kr. Den totala potentialen på ett års vid projektets start motsvarade 572 000 kr per deltagare.

Trampolinen har gått i positiv riktning!

Genom att vissa deltagare kommer in i arbete i kombination med minskat omsorgsbehov frigörs en del av den ursprungliga, tillgängliga potentialen. Den dag alla kommit in i heltidsarbete utan subventioner och inte konsumerar någon vård och omsorg har all potential frigjorts. Det innebär att minskad potential ska tolkas som att insatsen har gått i positiv riktning. I detta fall har potentialen minskat ("utnyttjad potential") med 56 000 kr, vilket motsvarar en verkningsgrad på tio procent.

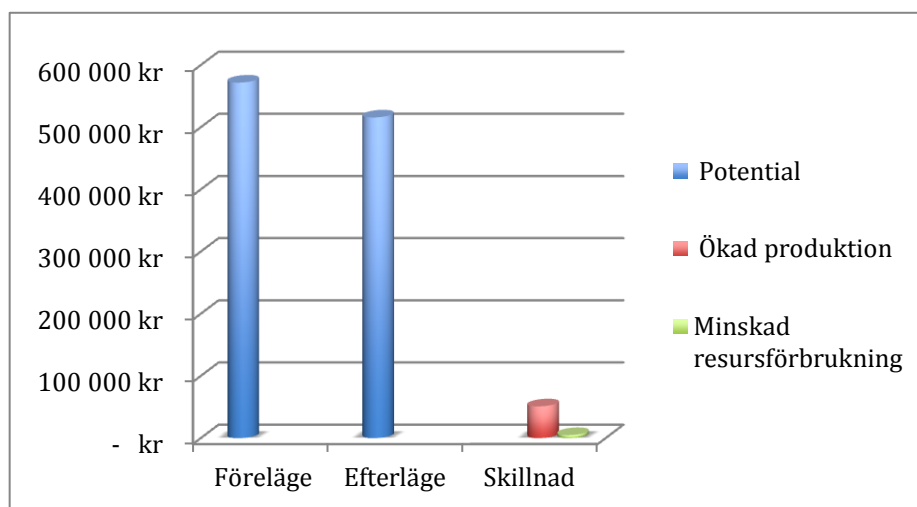
Beräknar man den långsiktiga potentialen kan det ske på två olika sätt; ett "sannolikt" och ett "teoretiskt". Det sannolika perspektivet, som bygger på en försiktighetsprincip, baseras på antagandet att deltagande individer behåller den status avseende arbete och omsorgskonsumtion de har när de lämnar verksamheten under halva tiden fram till förväntad pensionsålder. Det teoretiska perspektivet bygger i sin tur på antagandet att individerna behåller sin status hela tiden fram till maximal pensionsålder, dvs. 67 år. Utslaget per deltagare motsvarar det senare 23,5 milj. kr. Även om dessa belopp till stor del är hypotetiska visar de på vilka enorma potentialer som det ligger i ett reducerat utanförskap!

Potentialens fördelning på produktion och real resursförbrukning

En fördjupad analys som åskådliggör insatsens resultat mer i detalj är att beskriva hur deltagarnas potential har utnyttjats dels genom förändrad produktion, dels genom förändrat behov av vård, omsorg och handläggning i efterläget jämfört med föreläget.

De blå staplarna i figur 1 beskriver dels tillgänglig potential i föreläget, dels kvarvarande potential i efterläget. Att stapeln i efterläget är kortare beror på att viss potential (56 100 kr) frigjorts främst genom att några av deltagarna kommit in i arbete i efterläget jämfört med föreläget.

Produktionsutnyttjandet var noll i föreläget (ingen av deltagarna lönearbetade) medan det ökat till nio procent i efterläget.

Figur 1. Verksamhetens potential i före- respektive efterläge. Den ökade produktionen (röd stapel till höger) inklusive den minskade reala resursförbrukningen (gulgrön stapel till höger) motsvarar en verkningsgrad på kort sikt på 10 procent.

Den totala potentialen i föreläget (572 000 kr) var fördelad på möjligt produktionsutrymme (556 000 kr) och möjlig minskad förbrukning av reala resurser (16 000 kr).

Genom ökad produktion och minskat behov av olika resurser har den totala potentialen minskat med tio procent vilket åskådliggörs av skillnaden mellan de blå staplarna i figuren ovan. I kronor motsvaras det av 56 100 kr, fördelat på 51 100 kr på ökad produktion och 5 000 kr på minskat behov av vård, omsorg och handläggning. Detta resultat åskådliggörs av de båda staplarna till höger.

Intäkter

I tabell 2 nedan redovisas en sammanställning över de intäkter Trampolinen genererat på kort sikt (ett år) för samhället som helhet samt uppdelat på kommun, region och stat.

I tabell 3 följer en motsvarande redovisning för statens olika sektorer samt för individen/hushållet och försäkringsgivarna. De prognostiserade intäkterna på medellång sikt, fem år, redovisas för samhället som helhet samt för vissa sektorer i samhället; kommun, region och stat.

Inom den statliga sektorn särredovisas intäkter på medellång sikt även för Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan. Anledningen till att intäkterna på medellång sikt inte redovisas för övrig stat, individ/hushåll och försäkringsgivarna är att dessa uppgifter inte är så relevanta i sammanhanget. Förutom dessa uppgifter redovisas även spannen i utfallen, dvs. maximi- och minimivärden på intäkterna för de olika sektorerna på individnivå, såväl på kort som på medellång sikt. Likaså redovisar vi medelvärden på de kortsiktiga intäkterna.

Tabell 2. Intäkter på kort och medellång sikt för samhället som helhet samt för den offentliga sektorn.

	Kort sikt, ett år	Maxvärde på individnivå	Minvärde på individnivå	Medellång sikt, fem år
Samhället som helhet	56 080 kr	32 502 kr	-1 663 kr	280 398 kr
Kommunen	14 578 kr	6 958 kr	-787 kr	72 890 kr
Regionen	9 478 kr	4 875 kr	-390 kr	47 392 kr
Staten	-29 794 kr	7 766 kr	-32 615 kr	-148 972 kr

Som framgår av tabell 2 beräknas den samhällsekonomiska intäkten, baserad på genomsnittet av deltagarnas produktion och minskade resursförbrukning på kort sikt (ett år) vara 56 100 kr. På medellång sikt (fem år) beräknas intäkten till 280 400 kr.

Tabell 3. Intäkter på kort och medellång sikt för statens olika sektorer samt övriga sektorer i samhället.

	Kort sikt, ett år	maxvärde på individnivå	minvärde på individnivå	Medellång sikt, fem år
Arbetsförmedlingen	-90 169 kr	5 138 kr	-64 229 kr	-450 844 kr
Försäkringskassan	36 038 kr	31 947 kr	198 kr	180 188 kr
Övrig stat	24 337 kr	17 004 kr	-1 048 kr	121 684 kr
Individerna/hushållen	57 268 kr	26 134 kr	-2 644 kr	286 341 kr
Försäkringsgivarna	4 549 kr	2 192 kr	0 kr	22 747 kr

Samhället som helhet får ökade intäkter genom Trampolinen, men separata sektorer kan i sig få ökade kostnader (negativa intäkter). Detta gäller främst arbetsförmedlingen. Detta beror på att det är arbetsförmedlingen som finansierar lönesubventionen som arbetsgivaren kan få, när deltagare i Trampolins målgrupp blir anställda.

Kostnad

Insatskostnaden för genomsnittsdeltagaren har varit 76 400 kr inklusive och 61 100 kr exklusive indirekta skatter. Av den totala kostnaden står kommunen, regionen, Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen för 25 procent vardera. Sammanställningen finns redovisad i tabell 4.

Tabell 4. Kostnad för projektets genomförande för samhället som helhet samt för berörda aktörer.

	Totalt
Samhället som helhet	76 370 kr
Kommunen	15 274 kr
Regionen	15 274 kr
Arbetsförmedlingen	15 274 kr
Försäkringskassan	15 274 kr
Staten totalt	45 822 kr

Resultat/lönsamhet – alla deltagare

I tabell 5 nedan redovisas en sammanställning över insatsens resultat/lönsamhet för samhället som helhet och för kommunen, regionen, Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan samt för staten totalt. Lönsamheten redovisas såväl ur ett kortsiktigt som medellångt perspektiv. Dessutom redovisas, där det är relevant, payoff-tiden, vilken anger efter hur lång tid åtgärdskostnaden är ”betald” i form av ökade intäkter och/eller minskade kostnader.

Samhället som helhet

Lönsamheten för samhället är negativ, -20 300 kr på kort sikt. På medellång sikt är lönsamheten för genomsnittsdeltagaren cirka 204 000 kr om resultatet efter ett år kvarstår i ytterligare fyra år.

Värt att notera att dessa beloppsnivåer är för EN genomsnittsdeltagare och deltagarantalet i urvalet till studien var 24 stycken. Om lönsamheten på kort och långsikt omvandlades till 24 deltagare (multiplicera med 24) så får man de verkliga beloppsnivåerna som föreligger för Trampolinen.

Tabell 5. Lönsamhet på kort och medellång sikt samt payoff-tid för samhället som helhet samt för olika sektorer i samhället.

	Kort sikt, ett år	Maxvärde på individnivå	Minvärde på individnivå	Medellång sikt, fem år	Payoff- tid
Samhället som helhet	-20 290 kr	17 992 kr	-39 848 kr	204 028 kr	17
Kommunen	-696 kr	4 056 kr	-7 695 kr	57 616 kr	13
Regionen	-5 796 kr	545 kr	-2 762 kr	32 118 kr	20
Staten totalt, varav	-75 616 kr	5 933 kr	-55 526 kr	-194 794 kr	i.v.
Arbetsförmedlingen	-105 443 kr	4 527 kr	-71 866 kr	-466 118 kr	i.v.
Försäkringskassan	36 038 kr	24 310 kr	-2 864 kr	164 914 kr	6
Övrig stat	9 063 kr	14 102 kr	-7 970 kr	106 410 kr	
Individerna/hushållen	57 268 kr	26 134 kr	-2 644 kr	286 341 kr	
Försäkringsgivarna	4 549 kr	2 192 kr	0 kr	22 747 kr	

Trampolinen återbetalningstid är 17 månader. För att Trampolinen ska löna sig behöver resultatet för deltagarna som ingår i studien stå sig i 17 månader efter tiden i Trampolinen. Vid två tillfällen har samordningsförbundet gjort 6 månader uppföljningar på sina avslutade deltagare i insatserna. Dessa har visat att det är igen större skillnad på resultatet för deltagarna vid avslut som vid 6 månader efter avslut, det vill säga att det föreligger en viss varaktighet i resultaten.

Kommunen

Kommunen uppvisar lägst negativa lönsamhet bland sektorena. Det vill säga Kommunen är dem som näst efter Försäkringskassan snabbast ”tjänar” på Trampolinen som insats, efter 13 månader har Trampolinen återbetalat sig för kommunens del.

Regionen

Regionen uppvisar en negativ lönsamhet på kort sikt, men blir det blir lönsamt för regionen på 5 års sikt. Återbetalningstiden för regionen är 20 månader. Sjukvårdskonsumtionen är dock inte med i studien på grund av att insatsen inte i huvudsak fokuserar på att minska sjukvårdsinsatser, samt att målgruppens karaktär förknippas med en varaktig, mer eller mindre, stabil sjukvårdskonsumtion.

Arbetsförmedlingen

För Arbetsförmedlingen som enskild aktör är Trampolinen inte lönsamt varken på kort- eller medellång sikt. Detta beror på att Arbetsförmedlingen får ökade kostnader i och med lönesubventionen som arbetsgivare kan få vid anställning av Trampolins deltagare.

Försäkringskassan

Försäkringskassan uppvisar lönsamhet både på kort- och medellång sikt. Redan efter 6 månader har Trampolinen återbetalat sig.

Staten totalt

Staten totalt, dvs. Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen plus övriga effekter som påverkar staten, har intäkter efter insatsen men genom att insatsen finansierats till del av staten och vid avslut föreligger det höga kostnader via Arbetsförmedlingen på grund av lönesubventionen är det lönsamt först i ett mycket sent skede.

Individerna/hushållen

Deltagarna har i genomsnitt ökat sin bruttoinkomst med 57 300 kr på ett års sikt.

Känslighetsanalyser

Känslighetsanalysen syftar till att analysera hur det uppnådda resultatet påverkas om man antar att andra faktorer, än de inom verksamheten vidtagna, påverkat utfallet. Exempel på sådana "exogena variabler" kan vara konjunkturer, händelser i individens privata liv, kortsiktiga undanträngningar etc.

Känslighetsanalys 1.

Om man antar att 25 procent av deltagarna (motsvarande cirka sex st.) nått sin förbättrade status även utan medverkan i Trampolinen, hur påverkas lönsamheten för samhället?

Beräkningen genomförs på så sätt att vi reducerar intäkten med 25 procent medan den totala kostnaden behålls. Den totala intäkten för samhället reduceras till 42 000 kr medan kostnaden alltjämt är 76 400 kr. Resultatet av detta blir att lönsamheten är -34 300 kr per deltagare (jämfört med - 20 300 kr utan den 25 procentiga reduceringen i intäkt). Återbetalningstiden ökar med fem månader till 22 månader.

Känslighetsanalys, 2

En andra känslighetsanalys kan genomföras genom att Trampolinens kostnad "avskrivs" på exempelvis fem år. Om Trampolinens arbete ses som en investering som ska hålla i 5 år. Kostnaden per år blir då $76\,400/5 = 15\,300$ kr vilket ger en kortsiktig positiv lönsamhet på cirka 41 000 kr. Motsvarande värde på lönsamheten utan avskrivning är -20 300 kr på kort sikt.

Jämförelser med likartade insatser

Den klassificering av våra utvärderingar som payoff tillämpar möjliggör en relevantare jämförelse mellan likvärdiga insatser och verksamheter, dvs. verksamheter som har liknande förutsättningar. Trampolinen tillhör, enligt vår klassificeringsterminologi, klass T8. Det innebär att vi utvärderat verksamheten med vår standardmetod, 12 månader före och efter deltagandet, att målet är att få in deltagarna i arbetslivet, att utanförskapet är relativt omfattande och att resurserna i verksamheten är medelstora.

Jämförande värden

Genom att beräkningarna för insatsen Trampolinen är genomförda baserat på fem typfall och inte på var och en av de 24 deltagarna är vi försiktiga med att dra alltså för långtgående slutsatser i våra jämförelser med andra insatser där utvärderingen är baserad på en totalstudie.

Kortfattat kan vi dock konstatera att återbetalningstiden för samhället är längre för Trampolinen än för genomsnittet bland övriga insatser inom klass T8 (9 månader). Likaså är verkningsgraden något lägre än för snittet inom klassen (14 procent).

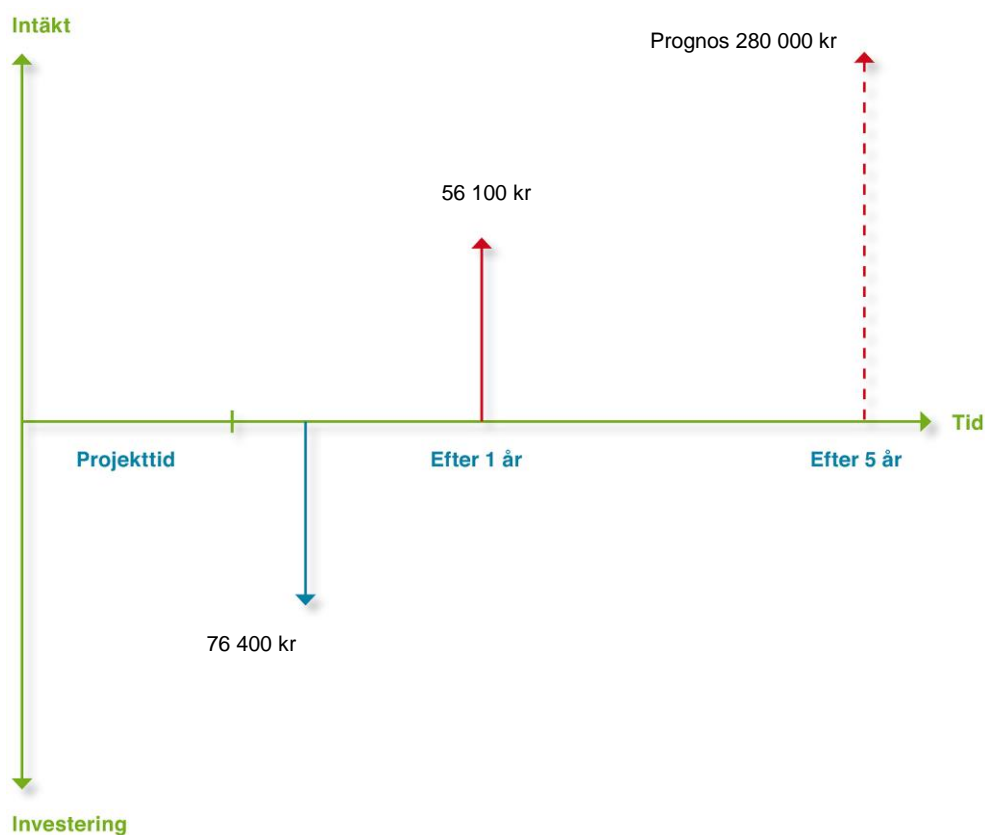
Kostnaden per verkningsgrad, som är ett slags effektivitetsmått, är 7 800 kr för Trampolinen medan den är 5 100 kr för snittet i klassen.

Medvetenhet om den komplexitet i målgruppen som Trampolinen riktar sig emot, gör att en jämförelse mot genomsnittet inom en klass inte ger en helt rättvis bild av insatsens effektivitet i detta fall. Jämförelsen visar ändå på att likartade insatser med liknande program återbetalar sig snabbt (snabbare än Trampolinen) och Trampolinen upprätthåller inte samma effektivitet som dessa, men i Trampolins fall beror detta mycket på målgruppens behov, som i sig inte går att klassificera för en mer rättvis jämförelse.

Sammanfattning av den ekonomiska analysen

I figur 3 nedan sammanfattar vi resultatet av den samhällsekonomiska analysen för genomsnittsdeltagaren. Det vill säga dessa beloppsnivåer är för EN genomsnittsdeltagare och deltagarantalet i urvalet till studien var 24 stycken. För att omvandla gentemot verkliga urvalet som var 24 deltagare, ska beloppen multipliceras med 24.

Den gröna nedåtriktade pilen illustrerar åtgärds-kostnaden för en genomsnittsdeltagare, medan de röda uppåtriktade pilarna illustrerar intäkter på kort och medellång sikt.

Figur 3. Figur som illustrerar projektets åtgärds-kostnad samt de intäkter som projektet genererat på kort respektive medellång sikt. Alla värden avser en genomsnittsdeltagare.

Trampolinens återbetalningstid är således något längre än ett år, 17 månader, eftersom insatsens kostnader per deltagare per år är något högre än de intäkter som deltagaren genererar på ett år. Det har visat sig att det föreligger en viss varaktighet i resultatet, utifrån de tidigare studier som förbundet genomfört.

Om Trampolinens arbete istället ses som en investering som ska hålla i 5 år ges en kortsiktig positiv lönsamhet på cirka 41 000 kr. Motsvarande värde på lönsamheten utan avskrivning är -20 300 kr på kort sikt.

Socioekonomisk analys

Förbättrad livssituation för deltagare

I en avslutningsenkät som Trampolinen själva skickar ut har deltagarna möjlighet att svara på om deras livssituation blivit bättre, sämre eller oförändrad. Det är 15 stycken bland de 24 avslutade deltagare som svarat under 2012. Hela 11 stycken deltagare uppger att det har fått en bättre livssituation efter sin tid i Trampolinen och resterande 4 deltagare anger att det upplever samma livssituation som tidigare. Majoriteten bland de svarande deltagarna är alltså mer nöjda med sin livssituation efter sin tid i Trampolinen. Detta är ett stort värde som insatsen bringar men som inte synes i några monetära termer.

Det är utifrån ett ekonomiskt perspektiv viktigt att se till lönsamheten i insatser som Trampolinen. Dock är det även viktigt att se det ur ett välfärdssammanhang. Investerade resurser ska betalas tillbaka i form av minskade utgifter, men det väsentliga med arbetet är det som åstadkoms med dessa resurser, det värde som skapas. Inte bara ett ekonomiskt värde i form av sparande av resurser för inblandade myndigheter, utan samhällets hela välfärd, att människor upplever sig att ha det bättre än tidigare. Ur detta perspektiv blir detta värde som skapas det självaste övergripande långsiktiga mål som man vill uppnå.

Insatser som först blir lönsamma efter ett år kanske även har skapat detta mervärde. Det kan inte värderas i monetära termer, men är oerhört viktigt att inkludera i en utvärdering av insatsen. Trampolinen skapar mervärdet.

Organisatoriska strukturer

Om målgruppen som Trampolinen arbetar med skulle genomgått något av de ordinarie myndigheternas program så har det visat sig gå sämre för deltagarna än om dem istället skulle medverkat i Trampolinen.

Det kan vara så att deltagaren behöver mer stöd för att utvecklas. I de ordinarie verksamheterna tillåter förmodligen inte budgeten detta. Det blir dock lyckade resultat på majoriteten av deltagarna i dessa ordinarie insatser och på så vis motiverar deras struktur. Men resten av deltagarna som står utanför arbetsmarknaden även efter insats, deras utvecklingsprocess som inte kommer vidare igenom dem ordinarie programmen. Något behövs även för dem, i välfärdssamhället.

Inom våra myndigheter kan vi inte själva sväva utanför de ramar, riktlinjer och rutiner som förekommer inom ordinarie verksamheter vilket gör att en målgrupp som inte passar inom dessa ramar hamnar utanför.

Trampolinens metod som i huvudsak består av mindre deltagargrupper och behovsanpassade gruppträffar och motiverade samtal, gynnar målgruppen och gör att det med detta sätt dem kan få och behålla ett arbete, eller på annat sätt närma sig arbetsmarknaden. Att låta en målgrupp genomgå ett ordinarie program som inte är anpassat

skapar snarare ett misslyckande, både för individen och dem organisatoriska resurserna som är avsedda att hjälpa dem. Det blir rent resursslöseri för denna målgrupp.

Trampolinen metod och arbetssätt har visat mycket goda resultat för målgruppen, även fast deras lönsamhet först inträder 17 månader efter deltagaren avslutat insatsen.

Det är otroligt viktigt att ta med detta perspektiv i utvärdering av insatsen. Ordinarie organisatoriska strukturer hade inte gynnat målgruppen och att inte låta denna målgrupp få det stöd som dem behöver missgynnar samhället i stort. Vem ser sig rätt att avgöra vem som får tillgång till vårt välfärdsprogram eller inte.

Samverkan, ledarskap och möjligheter

Utifrån den möjlighetslagstiftning som finns inom finansiell samordning, kan insatser prövas som förväntas ge mer effekt för en viss målgrupp, än vad en ordinarie myndighet kan åstadkomma själv inom sina ramar och riktlinjer.

Det är dock viktigt att samverkan fungerar, speciellt när en insats sedan ska implementeras in i ordinarie verksamhet.

Insatser likt Trampolinen är otroligt gynnsamt för samverkan, goda kontakter och relationer skapas och en ökad förståelse för varandras organisationer uppkommer. Det framträder ett helhetsperspektiv kring individen som gynnar både individ, offentlig sektor och även samhälle. Det finns dock risk för att insatser blir isolerade enheter och inte en förlängd "arm" från den egna myndigheten. Då kan samverkan mellan myndigheter bli något distanserad, medan det samarbete som finns på handläggarnivå, utifrån individen, fortfarande fungerar. Här är det viktigt med ett tydligt och engagerat ledarskap.

Utan samverkan och samordningsförbund är det svårt att prova insatser av denna karaktär, där myndigheter verkar tillsammans. Det är då även svårt att utveckla detta arbetssätt som Trampolinen gjort och som i slutändan ger målgruppen det stöd som dem behöver. För att bibehålla detta arbetssätt behöver det implementeras i de ordinarie myndigheternas struktur och detta har gjorts med Trampolinen. Trampolinen implementering ses som lyckad och genomförd, men vissa administrativa resurser krävdes dock från samordningsförbundet för att det skulle vara möjligt.

Samverkans existensberättigande kommer ur de organisatoriska strukturer som skapats inom offentlig verksamhet. Hade det organiserats på ett annorlunda sätt kanske inte samverkan varit nödvändig för en viss målgrupp. Till följd av strukturer som hindrar målgruppen från att få sitt stöd som de behöver för att komma vidare i arbetslinjen, så skapas en frihet från strukturer, genom samverkan och det möjligheter som ges genom samordningsförbund. Först då kan en målgrupp få det stöd och hjälp som dem behöver och det sparar både resurser och ger ett mervärde för individen, och en ökad välfärd för samhället, men inte allt på kort sikt. Detta behöver även få möjlighet till implementering för att leva vidare.

Slutsatser, sammanfattning och diskussion

Bakgrund

Trampolinen är en insats i Trollhättan som drivs som en myndighetsgemensam verksamhet för unga med funktionshinder i vårt område.

Målgruppen är:

- Unga vuxna med funktionsnedsättning i åldern 20-29 år, som har behov av extra stöd för att nå arbetsmarknaden och som bedöms kunna försörja sig genom förvärvsarbete på främst "ordinarie" arbetsmarknad.
- Unga vuxna med främst nedsatta intellektuella, neuropsykiatriska eller psykiska funktioner.
- Unga vuxna som aldrig förvärvsarbetat och som är i behov av stöd från fler än en samverkande organisation.

Trampolinen startade som en insats inom den finansiella samordningen, då Samordningsförbundet Trollhättan, Lilla Edet och Grästorp.

Syftet är att de individer som är i behov av samordnade rehabiliteringsinsatser för att uppnå eller förbättrar sin förmåga att utföra arbete skall få tillgång till stöd för detta. Samordningsförbundet skall dessutom bidra till att samhällets resurser används optimalt samt att samarbetet mellan olika organisationer utvecklas och förstärks.

Sammanfattande diskussion

Trampolinen uppvisar inte en ekonomisk lönsamhet på kort sikt om man inte hellre ser insatsen som en investering som kan skrivas av på 5 år. Då är insatsen även lönsam på ett års sikt. Trampolinen uppvisar mycket goda resultat för individernas upplevda livssituation på kort sikt och detta värde är minst lika viktigt att beakta som ekonomisk lönsamhet. Målgruppen som Trampolinen vänder sig emot hade haft mindre chans till utveckling genom ordinarie myndighet vilket berättigar Trampolinen som samverkansinsats.

Om resultatet kvarstår i ytterligare fem år efter avslut så bringar insatsen lönsamhet med 204 tkr för en genomsnittsdeltagare, omräknat till 24 deltagare blir detta en vinst för samhället med 4,9 miljoner kronor! Detta är bara för den lilla gruppen som studerats under 2012 medan Trampolinen startade redan år 2008. Det är hela 126 deltagare som genomgått Trampolinen mellan år 2008 och 2013. Problematiken ligger i att finansierarna behöver lägga ut en större kostnad i början som sedan längre fram ger möjlighet till en framtida avkastning. Detta liknar samma procedur som sker vid en investering som i sig kräver en större utgift som sedan år efter år ska spara resurser.

De statliga sektorerna har en negativ lönsamhet även på medel lång sikt, men att kalkylera på enskilda sektorer kan aldrig ge en rättvis bild på ett arbete som ska gynna samhället som helhet. Det är ur helhetssynpunkt som räknas, enskilda sektorer

visar bara hur vi organiserat olika ersättningar och arbetsresurser i olika budgetramar, samt hur vi dragit dessa gränser. Detta är inte konstant, utan föränderligt.

Slutsats

Trampolinen med sitt goda resultat och som uppvisar ekonomiskt lönsamhet, bidrar således till att samhällets resurser används optimalt samt att samarbetet mellan olika organisationer utvecklas och förstärks. Den målgruppen som Trampolinen arbetar emot hade haft mindre chans inom ordinarie myndigheter och samverkan är därför nödvändig för en kostnadseffektiv samhällsekonomi i detta fall.

Rapporten är sammanställd av Ann Kickeus och Nina Isoaho, 2014-07-02

Kontaktperson payoff: Claes Malmquist

Kontaktperson för utvärdering av Trampolinen: Ann Kickeus och Nina Isoaho

Bilagor

1. Presentation av Trampolinen
2. Kompletterande samhällsekonomisk utvärdering i tabell.
3. Metod
4. Presentation av NyttoSam
5. Beskrivning av konstruerade typfall

Bilaga 1

Presentation av insats Trampolinen

Insatsens namn

Trampolinen

Insatsägare

Från och med den 1 januari 2012 drivs Trampolinen som myndighetsgemensam verksamhet för unga med funktionshinder i kommunområdena Trollhättan, och Lilla Edet. Medverkande parter är Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och kommunerna Trollhättan och Lilla Edet. För de administrativa kostnaderna verksamheten tillskjuts resursstöd från Samordningsförbundet Trollhättan, Lilla Edet och Grästorp.

Genomförare

Kompetensen i Trampolinen består av arbetsförmedlare (1,7), försäkringskassehandläggare (0,75) samt specialpedagog (0,50). Teamet har även tillgång till psykolog.

Insatsens syfte och mål

Samarbete genom Trampolinen möjliggör en motivationshöjande och stödjande insats vars huvudsyfte är att unga med funktionsnedsättning kan hitta rätt i arbetslivet, blir självförsörjande.

Hitta arbetstillfällen för unga i främst små och medelstora företag eller annat som är lämpligt. Även andra arbetsgivare om det ses lämpligt.

Ungas upplevelse av sin egen livssituation ska förbättras.

Målgrupp

Målgruppen omfattas av:

- Unga vuxna med funktionsnedsättning i åldern 20-29 år, som har behov av extra stöd för att nå arbetsmarknaden och som bedöms kunna försörja sig genom förvärvsarbete på främst "ordinarie" arbetsmarknad.
- Unga vuxna med främst nedsatta intellektuella, neuropsykiatriska eller psykiska funktioner.
- Unga vuxna som aldrig förvärvsarbetat och som är i behov av stöd från fler än en samverkande organisation.

Insatsens tid

Insatsens startade 2008, men i studien fokuseras endast på perioden 2012

Urval till insatsen

Intresserade deltagare gör inledningsvis ett studiebesök där Trampolinens medarbetare berättar om möjligheterna som erbjuds samt att förväntningar klargörs. Bestämmer sig deltagaren för att vilja starta vid Trampolinen gör han eller hon därefter en ansökan tillsammans med sin handläggare på sin myndighet. Ansökan omfattar en enkel bakgrundsbeskrivning samt syftar till att samla in relevant information som är nödvändig i Trampolinens arbete. Ansökan omfattas av sekretesslättning mellan myndigheterna och personal kan därför samla in relevant information från samverkande myndigheter och deltagaren kan kallas till start snarast möjligt.

Arbetsmodell

Trampolinen arbetar i en process med deltagaren som innehåller momenten:

- Visabesök
- Samtal och planering
- Gruppträffar / Grupp vägledning
- Praktik med uppföljning
- Anställning / Avslut

Bilaga 2.

Kompletterande tabell, samhällsekonomisk utvärdering

I tabell 6 redovisas intäkterna på kort sikt uppdelade i finansiella och reala effekter för kommunen och regionen. De max och minvärden som anges avser lägsta och högsta värde på kort sikt på individnivå.

Tabell 6. Intäkter på kort sikt, finansiella och reala effekter för kommun och region.

	Kort sikt, ett år	Maxvärde på individnivå	Minvärde på individnivå	Medelvärde
Kommunen, varav	14 578 kr	6 958 kr	-787 kr	14 578 kr
ekonomiskt bistånd	-3 694 kr	3 694 kr	-8 032 kr	-3 694 kr
skatt	19 131 kr	9 840 kr	-787 kr	19 131 kr
omsorg och handläggning	-859 kr	859 kr	-1 866 kr	-859 kr
Regionen, varav	9 478 kr	4 875 kr	-390 kr	9 478 kr
skatt	9 478 kr	4 875 kr	-390 kr	9 478 kr
sjukvård	0 kr	0 kr	0 kr	0 kr

Bilaga 3.

Metod

Förstudie

Utvärderingen startade med en förstudie kring hur Trampolinens förutsättningar varit för att kunna vara föremål för denna typ av utvärdering. Det framkom då att, på grund av långa inskrivningstider, kan vi inte använda den sekretesslättnad som deltagaren undertecknat för denna utvärdering. Då den faller utanför tidsbegränsningen för 2 år. Det syntes dock i förstudien att det kan vara möjligt att urskilja mönster bland deltagarna. Att istället genomföra utvärderingen genom att skapa typfall, medför ingen ytterligare sekretesslättnad och då kan det även vara möjligt att få ett beslutsunderlag för kommande verksamhetsår. Att försöka få tag i deltagaren så här långt i efterhand kan störa individen i den nuvarande situationen, samt vid tillfället kan det hända att individen själv inte har något egennyttigt motiv för att underteckna ytterligare en sekretesslättnad. Det är oklart om vi ens kommer erhålla samtycke från samtliga med sådant utgångsläge. Vi beslutar oss därför för att använda konstruerade typfall i studien.

Användning av graden av motsvarighet

Utifrån typfall togs sedan en grad av motsvarighet av det totala urvalet deltagare fram. Detta har skett med utgångspunkt från vad deltagarna hade för sysselsättning vid avslut, i de fall när det är tydligt att vissa av underlagens variabler blir en högre summa än vad som den totala andelen av de olika variablerna har, då har graden sänkts till den andel så den överensstämmer mot den totala andelen, notera deltagare 5 som hade sjuk-/aktivitetsersättning som försörjning vid start i Trampolin, där var det bara 10 % av de totala ersättningarna som motsvarade deltagare som var 26 år eller äldre, så den graden blir då 10 %. Att justera motsvarighetsgraden är en försiktighetsåtgärd. Notera också att det endast var 42 % som inte hade någon offentlig försörjning vid avslut och antal sammanlagda fall deltagare för våra typfall med samma utgångsläge blir 46 % i motsvarandegrad (bland de deltagare som gick till studier, arbete, subventionerat arbete), dock har de deltagare som gick till subventionerat arbete en lägre tjänstgöringsgrad och t.ex. har deltagare 3 ett kompletterande aktivitetsersättning och ryms inte då inom de 42 % som helt saknar offentlig försörjning, vilket gör att 46 % ändå är en rimlig nivå att utgå ifrån (en deltagare motsvarar ca 4 %).

Omvandla till 100 % motsvarighet

Det visar sig att, för en helhets perspektiv av insatsens lönsamhet, krävdes en omvandling till 100 % i motsvarighetsgrad. Vi utgick ifrån variabeln sysselsättning vid avslut samt försörjning vid avslut, som styrande variabeln och därifrån passade in samtliga 24 deltagare i de fem konstruerade typfallen. Det kan var andra variabler (så som ålder, utbildning, försörjning före insats) som inte helt stämde överens för samtliga deltagare inom respektive typfall, men detta var en förenkling och visade sig inte påverkade resultatet i stort, eftersom vi använde dem mest väsentliga variablerna för studien som styrande. Försörjning före insats är även en variabel av större väsentlighet för

denna typ av utvärdering, dock så har det visat sig att vad för typ av försörjning man har som deltagare i Trampolinen var relativt lika.

Genomförandesteg

- Konstruktion av typfall genom underlag från databas (SUS).
- Intervjuer med Trampolins personal angående typfallens innehåll och överensstämmelse med verkligheten.
- Trampolinen gör vidare undersökning genom att gå igenom sin dokumentation avslutade deltagare från perioden och tar fram beloppsnivåer för ersättningar.
- Modifiering av typfall sker och kontroll gentemot databas statistik.
- Framtagande av insatskostnad.
- Uppgifterna som tagits fram fylls i dem mallar som efterfrågas av Pay Off, och sänds in.
- Kalkylering utifrån motsvarighetsgrad.
- Sammanställning av resultatet efter återsänt material från Pay Off.
- Socioekonomisk analys med utgångspunkt från perspektiv livssituation och samverkan.
- Rapportskrivning.

Metodkritik

Att konstruera fall är att se till de grupper med likheter som förekommer och kan förekomma olikheter mellan dessa konstruktioner och vad som i verkligheten inträffade. Bland en grupp med deltagare så kan det finnas många minoriteter som kan ha olika situationer och händelser som i sig kan vara komplext att beskriva, i föreliggande undersökning har utgångspunkten varit att se till majoriteter och sannolikhetsgrader, därtill kompletterat med deltagare som haft en tydlig rehabilitering mot arbete eller studier. Denna grupp är mindre men att bortse från dessa lyckade fall har stor påverkan på en utvärdering som ska spegla insatsens lönsamhet och därför bör därför finnas med utifrån sin motsvarandegrad.

Att beräkna med hjälp av motsvarandegrad ger, på liknande sätt som konstruktionen av typfall, en skillnad mellan verklighet och studie, motsvarighetsgraden har använts med olika försiktighetsåtgärder för att inte få för stora olikheter. Därefter, vid fördelning av det totala urvalet, istället låta de mest väsentliga variablerna för studien styra, detta för att skapa den mest rättvisande bilden av en komplex verklighet. Medvetenhet föreligger kring att studiens konstruktion inte är helt överensstämmande med verkligheten, men vissa förenklingar är nödvändiga för att kunna utvärdera på detta sätt.

Avgränsningar

Urval: SUS visar en grupp startande under perioden och en grupp avslutade deltagare. Detta är inte nödvändigtvis samma deltagare, troligen inte. Deltagare avslutas vid olika tidpunkter och Trampolinen har haft längre inskrivningstider. För att kunna illustrera och kunna se på de olika typfallen har studien förenklats genom att titta på en grupp, den avslutande gruppen under året 2012. I denna grupp går det att urskilja olika deltagarfall. Dessa kan alltså ha startat under 2012 eller tidigare. Att vi utgår från 2012 års deltagare är delvis för att dessa nyligen varit aktuella och mer verklighetstroget gentemot insatsens verksamhetsinnehåll i tiden när utvärderingen genomförs. Insatser situationsanpassas gentemot sin omgivning och att utgå ifrån det senaste aktuella avslutade deltagarna på ett år, ger en mer rättvisade bild av insatsen som den är, och gör utvärderingen mer aktuell i sig.

Insatskostnad: Under 2012 implementerades Trampolinen delvis till sin ordinarie myndigheter och finansieringen har därmed varit fördelad mellan organisationerna på olika sätt. Förbundet har även finansierat administration med mera på lite olika sätt under året. Det skedde även förändringar i tjänstgöringsgrader hos den arbetande personalen i Trampolinen samt beslutade förbundets styrelse en resursförstärkning till Trampolinen. Denna resursförstärkning kommer först att gynna deltagare som avslutas under 2013. Finansieringen har tidigare varit helt inom samordningsförbundet och av ovanstående händelser så kommer beräkningen att utgå från redovisade kostnader för år 2011 (1 466 297 kr), då finansiering är mer tydlig och enklare att beräkna. Det har inte skett några större skillnader i verksamhetens omfattning mellan åren och därav är även redovisad kostnad 2011 rättvisande för vad Trampolinen som insats kostar.

Deltagarveckor: Eftersom deltagarna varit inskrivna långa perioder är det viktigt att få med samtliga kostnader som dessa deltagare bringat. Vi har då använt oss av att beräkna antalet deltagarveckor. Först beräknades hur många deltagarveckor som samtliga deltagare varit inne (både pågående deltagare och avslutade deltagare) sedan hur stor andel som motsvarar de avslutade deltagarna. Denna andel togs sedan av årskostnaden för år 2011, där de var inne större delen av tiden och resterande tid från årskostnad året innan då dessa deltagare först startade.

Den totala insatskostnaden blev således 1 513 213 kr för dessa 24 deltagare (63 051 kr per deltagare).

Vårdkostnader: Under fortskridande i studien visar det sig att vi behöver avgränsa oss till att inte ta med vårdkostnader på grund av målgruppens karaktär. Synsättet om vård till deltagarna från handläggarnas synpunkt är snarare att vården är en investering i hälsan. Att insatsen inte fokuserar på att minska sjukvårdsinsatser och att målgruppens karaktär förknippas med en varaktigt stabil sjukvårds konsumtion, gör att vi avgränsar studien till att inte omfatta vårdkostnader, då det inte förväntas föranleda en större effektförändring mellan före- och efterläget

Bilaga 4.

Vad är NyttoSam?

Modellen NyttoSam har sitt ursprung i ett annat samhällsekonomiskt verktyg, SamPop. Under år 2007 tog payoff över rättigheterna till SamPop från Arbetslivsresurs. SamPop togs ursprungligen fram av Samhall Resurs för ca 10 år sedan. Därefter har modellen vidareutvecklats och uppdaterats och fått namnet NyttoSam. En del av modellen avser programvara, som kontinuerligt uppdateras m h t förändringar av skatter, ersättningar, normkostnader o s v.

Med stöd av NyttoSam genomför payoff utvärderingar och analyser av projekt och verksamheter, som syftar till att minska utanförskapet i samhället och som skall leda till att individernas självförsörjningsgrad ökar. Uppdraget inbegriper utbildning riktad mot uppdragsgivaren, support under uppgiftsinsamlingen, ev. delrapporter samt en slutrapport som redovisas direkt hos kund.

Kortfattat fungerar programmet på följande sätt: genom att kartlägga en individs livs- och försörjningssituation FÖRE en åtgärdsperiod och sedan jämföra detta med motsvarande situation EFTER åtgärden beräknar NyttoSam de ekonomiska effekter som uppstår. Effekterna beräknas för såväl samhället som helhet, som för olika aktörer. De aktörer som redovisas separat i programmets standardversion är stad/stad, region/region, försäkringskassa, arbetsförmedlingen, övrig stat, staten totalt, försäkringsgivarna och individen själv.

Nyttosam ska ses som ett verktyg, som visar storleksordningen på utfallet av de vidtagna åtgärderna för samhället och respektive aktör. Utfallets precision är till stor beroende av kvaliteten på inmatade uppgifter – ju bättre underlag desto säkrare att utfallet är pålitligt.

Programmets struktur bygger på de lagar, regler och system som gäller i dagens samhälle samt ett antal antaganden och avgränsningar. Skattelagstiftningen, socialförsäkringssystemet, standardkostnader för olika offentliga tjänster, högkostnadsskydd samt regler för olika arbetsmarknadsåtgärder är några av de delar som ingår i programmet.

Trots programmets solida och matematiskt korrekta karaktär vill vi inom payoff betona att alla de ekonomiska konsekvenser, som är kopplade till en individs rehabilitering är svåra att identifiera, mäta och beräkna. Särskilt komplicerat är att beräkna det ekonomiska värdet av ”mjuka” s.k. ”icke-ekonomiska” effekter, som förhöjd livskvalitet, bättre hälsa, minskat lidande m.m. Vi har därför valt att inte ta med sådana effekter i våra kalkyler. Den marginella osäkerhet som finns i programmets utfall gör att vi avrundar de beräknade värdena till jämna tusentals kronor.

Följande avgränsningar har gjorts i programmet:

- Inga undanträngningseffekter förekommer. Skapade jobb är ytterligare jobb på arbetsmarknaden.
- Alla resursbesparingar kan omfördelas och användas där behov föreligger även i det korta perspektivet.
- Ev. inkomstökningar för individen leder till ökad konsumtion, inget sparande förekommer.

- Alla ekonomiska konsekvenser gäller i ett "första led". Eventuella s.k. multiplikativa effekter – effekter i nästkommande led – ingår således inte.
- Enbart ekonomiska effekter ingår i analysen. Eventuella "icke-ekonomiska" effekter på livskvalitet och välbefinnande ingår inte.
- De ekonomiska effekter som ingår gäller bara den specifika individen. Eventuella indirekta effekter som uppkommer för familj och omgivning ingår inte.
- Programmet förutsätter att allt som produceras av de personer som arbetar/kommer i arbete är efterfrågat på marknaden.
- Den intäkt som staten har i form av moms och indirekta skatter bygger på den produktion som individen åstadkommer och inte den konsumtion som han/hon kan orsaka.
- Programmet förutsätter att utbetalade lönebidrag alltid är anpassade till individens produktivitet, innebärande att arbetsgivaren inte kan göra någon vinst på den del av produktionen som denne kompenseras för med lönebidrag.
- Lönebidraget står i omvänd relation till individens produktivitet.

Bilaga 5

Beskrivning av konstruerade typfall

Det går att urskilja olika deltagarfall i Trampolinens deltagare utifrån de mönster vi sett i underlagen från SUS databas (uttag april- maj 2013) och den information som framkommit från personalen som arbetar i Trampolinen. Beloppsnivåer har retuscherats bort pga. etiska skäl.

Deltagare 1 är i 20 årsåldern. Han har avslutat gymnasiet och försörjer sig genom aktivitetsstöd med kompletterat försörjningsstöd.

Han har haft offentlig försörjning i upp till 2 år. Efter Trampolinen får deltagaren ett arbete med 100 % i tjänstgöringsgrad.

Aktivitetsstödet belopp är X kr/dag, brutto.

Årsinkomst från arbetet är X kr/år

Aktivitetsstöd och kompletterande försörjningsstöd under tiden i Trampolinen. Även handikappsersättning både innan och efter X kr/mån skattefritt i detta fall.

Deltagaren hade även bostadsbidrag innan X kr/mån.

Ett engångsbelopp för arbetstekniska hjälpmedel på betalades ut, X kr.

Motsvarar, på samtliga variabler, 4 % av deltagarna

Deltagare 2 är också i 20 årsåldern, han har avslutat gymnasiet och försörjer sig genom aktivitetsstöd. Han har haft offentlig försörjning i upp till 1 år. Efter Trampolinen går deltagaren vidare till heltidsstudier.

Aktivitetsstödet belopp var X kr/dag, brutto.

Motsvarar, på samtliga variabler, 4 % av deltagarna

Deltagare 3 är ca 23 år eller yngre. Han/Hon har avslutat gymnasiet och har aktivitetsstöd som sin försörjning med kompletterande försörjningsstöd. Han/hon har haft offentlig försörjning i upp till 2 år. Efter Trampolinen får deltagaren ett subventionerat arbete.

Aktivitetsstödet belopp var X kr/dag, brutto.

Årsinkomst från subventionerat arbetet är X kr.

Subventioneringsgrad är 85 %.

Deltagaren beviljas aktivitetsersättning på 25 %, X kr/mån brutto (X kr netto) efter sin tid i Trampolinen och arbetar 75 %.

Det finns ett anordnar bidrag för deltagaren som är X kr/år.

Motsvarar på samtliga variabler omkring ca 21 % av deltagarna

Deltagare 4 är ca 25 år eller äldre och har avslutat gymnasiet. Han/hon försörjer sig genom aktivitetsstöd och aktivitetsersättning och har haft offentlig försörjning i mellan 3- 5 år. Efter Trampolinen får deltagaren ett subventionerat arbete.

Aktivitetsstödet belopp är X kr/dag brutto.

Årsinkomst från subventionerade arbetet är X kr.

Subventioneringsgraden är 60 %.

Deltagaren hade aktivitetsersättning på X kr/dag samtidigt som aktivitetsstödet. Efter insatsen ingen offentlig försörjning.

Det finns ett anordnar bidrag för deltagaren som är X kr/år.

Motsvarar på samtliga variabler omkring ca 17 % av deltagarna

Deltagare 5 är ca 24 år eller äldre och har avslutat grundskolan. Han/hon försörjer sig genom aktivitetsersättning och har haft offentlig försörjning i mellan 3-7 år. Efter Trampolinen är deltagaren aktivt arbetssökande och/eller i fortsatt annan insats och har aktivitetsstöd med kompletterat försörjningsstöd som försörjning, samt bostadsbidrag.

Innan Trampolinen hade deltagaren aktivitetsersättning på 8203 kr/mån brutto samt bostadstillägg på X kr/mån skattefritt.

Aktivitetsstödet belopp är X kr/dag brutto efter tiden i Trampolinen.

Deltagaren hade aktivitetsstöd, kompletterande försörjningsstöd och bostadsbidrag efter i detta fall. Bostadsbidraget innan var X kr/mån, efter insatsen, X kr/mån.

Motsvarar på samtliga variabler omkring ca 10 % av deltagarna

Typfallens mest rättvisa motsvarighet bland samtliga 24 deltagare

Lägger ihop ovanstående motsvarighetsgrad för samtliga variabler

Typfall 1	4 %
Typfall 2	4 %
Typfall 3	21 %

Typfall 4	17 %	
Typfall 5	10 %	summeras till 56 %

Motsvarighetsgraden ovan är konstruerad så att minsta motsvarighet på samtliga variabler, så som ålder, utbildning försörjning före och efter, sammantaget inte blir större än de totala nivåerna för dessa variabler. Där av summeras det endast till 56 % och inte 100 %, det kan vara någon av variablerna som inte helt riktigt stämmer överens med typfallens konstruktion (t.ex. ålder med utbildning eller med försörjning före insats) och då behöver motsvarighetsgraden i procent minska till den nivå där det minst stämmer på samtliga variabler.

Det är svårt att beräkna en lönsamhetskalkyl på helheten utifrån 56 %. Det är ett stort mörkertal. Vi behöver därför försöka göra en rättvis fördelning av samtliga 24 avslutade deltagare. I denna utvärdering är vi först och främst intresserade av att jämföra kostnader innan och efter insatsen och använder därför sysselsättning vid avslut och försörjning efter insats som styrande variabler för att fördela samtliga 24 deltagare så rättvist som möjligt utifrån där de bäst passar in.

Sysselsättning vid avslut

42 % har subventionerat arbete	Liknar typfall 3 och 4
4 % har arbete, den som fick arbete var 20 år.	Liknar typfall 1
4 % studerar, den som började studera var 20 år.	Liknar typfall 2
33 % är arbetssökande på Arbetsförmedlingen	
8 % har slutat på grund av sjukdom,	
8 % som har fortsatt rehabilitering	Liknar typfall 5

Försörjning efter

42 % har ingen offentlig försörjning
32 % har aktivitetsstöd
14 % har sjuk-/aktivitetsersättning
11 % har försörjningsstöd

Utifrån helhets synpunkt blir det sammantaget, mest rättvisande:

Typfall 1	4%
Typfall 2	4%
Typfall 3	23 %
Typfall 4	19 %
Typfall 5	50 %
<i>Summa</i>	<i>100 %</i>

Underlag för konstruktion av typfall

Uttag ur SUS databas april-maj 2013:

24 avslutade deltagare under period 20120101–20121231

Sammanfattning

Utbildning

75 % har avslutat gymnasiet

21 % har avslutat grundskolan

4 % okänt

46 % är 23 år eller yngre och har avslutat gymnasiet

21 % är över 26 år och har avslutat gymnasiet

13 % är över 26 år och har slutat grundskolan

8 % är mellan 24-25 år och har avslutat gymnasiet

8 % är mellan 23-24 år och har avslutat grundskolan

Ålder

50 % är 23 år eller yngre, där 33 % är under 21 år.

38 % är 26 år eller äldre.

Försörjning före

52 % har aktivitetsstöd

23 % har sjuk-/aktivitetsersättning

16 % har försörjningsstöd

Av dem som är 21 år eller yngre har

67 % Aktivitetsstöd

17 % Försörjningsstöd

Av dem som är 23 år eller yngre har

63 % aktivitetsstöd

13 % sjuk-/aktivitetsersättning

13 % försörjningsstöd

Av dem som är 26 år eller äldre har

40 % Aktivitetsstöd

30 % sjuk-/aktivitetsersättning

20 % Försörjningsstöd

Sysselsättning vid avslut

42 % har subventionerat arbete

det var 21 % som var under 23 år, 17 % som var 26 år eller äldre

4 % har arbete, den som fick arbete var 20 år.

4 % studerar, den som började studera var 20 år. 50 % i arbete/studier

33 % är arbetssökande på Arbetsförmedlingen

8 % har slutat på grund av sjukdom, den ena deltagaren var 21 år och den andra var 27 år.

8 % som har fortsatt rehabilitering (1 deltagare, 4 % 23 år och 1 deltagare, 4 % 28 år)

Försörjning efter

42 % har ingen offentlig försörjning

32 % har aktivitetsstöd

14 % har sjuk-/aktivitetsersättning

11 % har försörjningsstöd